

Stichting Glubbudrib

JAARVERSLAG 2016

INHOUD

Voorwoord van de voorzitter	2
1. Verslag van het bestuur	2
1.2 Activiteiten	2
2. Toekomst	5
2.2 Activiteiten	5
3. Organisatie	6
3.1 Bestuur	6
3.2 Werknemers	6
4. Jaarrekening	6

Voorwoord van de voorzitter

Dit verslag geeft een kort overzicht van de gebeurtenissen, wederwaardigheden en resultaten over 2016 van de Stichting Glubbdubdrib. Het bestuur is enthousiast over de manier waarop de uitvoerders van het project *This Teeming World*, Yeb Wiersma en Claire Weeda, te werk zijn gegaan en op een originele manier vorm hebben gegeven aan die zo vaak verlangde kruisbestuiving tussen kunst en wetenschap.

Ondanks de geringe middelen is in de geest van Swifts magische eiland een aantal gedenkwaardige bijeenkomsten tot stand gekomen in de ‘Noble Palace’ van de Artis Bibliotheek. De Stichting heeft dankbaar gebruik gemaakt van de steun van de KNAW/Akademie van Kunsten, het Amsterdams Fonds voor de Kunst, BankGiro Loterij Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het bestuur hoopt dat de Stichting, voortbouwend op de ervaringen van het afgelopen jaar, de mogelijkheid krijgt de komende jaren zijn vleugels verder uit te slaan.

1. Verslag van het bestuur

In 2016 is het programma *Wereld vol gewoel* (*This Teeming World*) deels uitgevoerd en is een website gebouwd.

1.2 Activiteiten

Het doel van de stichting is de bevordering van kennisuitwisseling tussen kunstenaars en wetenschappers, vooral op het gebied van representaties en interpretaties van de natuur en de relatie cultuur-natuur. In 2016 heeft de stichting daartoe drie ‘expedities’ in de Artis Bibliotheek in Amsterdam georganiseerd die vallen onder het programma *Wereld vol gewoel* (in het Engels getiteld *This Teeming World*). Met de in totaal zeven expedities wil Glubbdubdrib de uitermate belangrijke bibliotheekcollectie en -locatie van de Artis Bibliotheek opnieuw ontdekken, tot leven wekken en van een hedendaagse, kritische context te voorzien. Alle expedities, die steeds beginnen in de Artis Bibliotheek, zijn tweetalig (in het Nederlands en Engels). Van het publiek wordt actieve participatie verwacht.

De schitterende Artis Bibliotheek, opgetrokken in de tweede helft van de negentiende eeuw, herbergt een uitzonderlijk rijke collectie boeken en prenten. Naast vele topstukken, zoals de drukken van Merians *Surinaamse insecten*, brieven van Darwin en atlassen van Blaau, is Artis’ schatkamer ook gevuld met minder bekende werken die evengoed van grote cultuurhistorische waarde zijn. Een vroege druk van Dante’s *Goddelijke komedie* heeft zich aldus genesteld naast *The Peaches of New York* en *Het leven der liefde in de dierenwereld*. De bibliotheekcollectie groeide in de negentiende eeuw dankzij het koninklijk zoölogisch genootschap Natura Artis Magistra, opgericht in 1838. Sinds de negentiende eeuw is de functie van de

bibliotheek, door digitalisering én ontwikkelingen in de wetenschap, echter aan verandering onderhevig. Ook lijkt de traditie verloren te zijn gaan om natuurverschijnselen in zowel tekst als beeld te representeren. Daarnaast is er een groeiend bewustzijn en kennis van onder andere de koloniale context van de collectie, die om een herinterpretatie vraagt.

Uitgangspunt van de expedities is steeds een of meerdere kunstenaars, wetenschappers en mensen uit 'het veld' te vragen in te gaan op een door ons aangedragen thema gekoppeld aan de Artis Bibliotheek-collectie.

'The Library a Jungle'

Onze eerste expeditie, op 31 maart 2016, heette 'The Library a Jungle'. Wij gingen op een eerste verkenningsstocht langs de collectie, die voor het eerst opnieuw 'ontsloten' werd door de leden van de nieuwe expeditieclub Glubbdubdrib. Centraal was de vraag hoe we tot kennis van de natuur komen, onze veranderende relatie tot de natuur door de eeuwen heen, en wat daarin ook de rol van de fysieke ervaring was. Als opening heeft Chileense kunstenaar Martin la Roche stukken uit de collectie letterlijk voor het publiek ontvouwd. Deelnemers werd daarbij gevraagd passages uit inhoudsopgaven van achttiende- en negentiende-eeuwse expeditieverslagen voor te lezen als poëtische 'readymades'. Daarop heeft Artis-professor Erik de Jong een beschouwing gehouden over de historisch veranderende relatie van de mens tot de natuur. In het

bijzonder ging hij in op de achttiende-eeuwse opvatting dat de gedachtebepaling afhankelijk was van de fysieke ruimte waarin men verkeert. De ruimtelijke inrichting van de Artis dierentuin en zijn kronkelige en rechte looppaden is op deze opvattingen geïnspireerd. Vervolgens betradt het publiek via de 'geheime deur' van de Bibliotheek de dierentuin (na sluitingstijd). In de tuin gaf Claire Weeda een korte toelichting op de antieke medische theorieën over de voordelen van beplanting en de kleur groen voor het fysieke welzijn. Erik de Jong droeg een gedicht voor aan een giraf, en in de Zen-tuin werd een Indiaase kavad, een uitvouwbaar kistje met illustraties waar verhalen mee verteld worden, aan het publiek getoond. Interessant aan deze expeditie was vooral dat een vergeten methode om kennis te verwerven (door fysieke ervaring) opnieuw geoefend werd.

'The Life and Times of A. Palulu'

Op de tweede Artis-expeditie, op 29 juni 2016, getiteld 'The Life and Times of A. Palulu', stond één werk uit de Artis-collectie nadrukkelijk centraal: Maria Sibylla Merians *Surinaams Insectenboek* uit 1705. Deze in Amsterdam woonachtige onderzoekster tekende daar als eerste insecten samen met de plant waar ze op gedijden. Hiermee liet ze zien dat insecten niet uit klei voortkwamen en verbeeldde ze de wonderbaarlijke metamorfose van rupsen. Dit invloedrijke boek was niet tot stand gekomen zonder gebruik te maken van de kennis van lokale Indianen en Afrikaanse slaven. Samen

met etnobotanist Tinde van Andel van de Universiteit Leiden en Wageningen onderzochten wij op deze tweede, uiterst levendige expeditie wat het Surinaamse plantenrijk ons kan vertellen over ons Surinaamse en koloniale geheugen, geschiedenis en cultuur. Van Andel hield een korte lezing over hoe kennis van Surinaamse planten vroeger tot stand kwam, hoe Surinamers de planten herkenden en hoe de kennis daarvan werd verspreid. Thiemo Heilbron vertelde ook over zijn onderzoeksproject naar de verspreiding van de wilde banaan door slaven die van de plantages wisten te ontsnappen. Daarnaast toonden Sabrina Lisse Venetiaan en Jurman Blackson van de Surinaamse winkel Jursu Kultura een aantal gedroogde Surinaamse planten uit hun winkel en lichtten het gebruik daarvan toe. Beeldend kunstenaar Lotte Geeven verbeeldde het kleurenspectrum van het Surinaamse regenwoud op de vloer van de Artis Bibliotheek met gebruik van westerse kleurenkaarten, verwijzend naar alle kleuren die voorkomen in het oerwoud. Daarnaast toonde ze een fragment van een recente film die zij daar maakte met krekelgeluiden. Bijzonder geslaagd aan deze editie was de publieksparticipatie. Er waren veel mensen aanwezig die geboren of getogen waren in Suriname en die de lokale kennis van het plantenrijk met ons konden delen. Dit maakte deze editie bijzonder geslaagd.

‘Being There: Tales of Migratory Journeys’

Op de derde, eveneens zeer levendige editie getiteld ‘Being There: Tales of Migratory Journeys’ op 12

december 2016 stond migratie centraal. Uitgangspunt waren achttiende- een negentiende-eeuwse reisverslagen in de Artis Bibliotheek. De vraag die centraal stond, was hoe te overleven onder moeilijke omstandigheden en hoe mens en dier zich aanpassen aan hun omgeving en tegelijk hun identiteit vormgeven. Hoewel bij de voorbereiding voor deze expeditie het ons moeite kostte aansluiting te vinden bij de boeken in de collectie, bleken er tijdens de expeditie wel degelijk allerlei dwarsverbanden te bestaan. De Engelse folkzanger Sam Lee vertolkte migrerende Romani-liederen en vertelde over reizende talen. Daarbij zong hij een paar ontroerende Ierse folksongs. Ecoloog Wouter Vansteenlant van de Universiteit van Amsterdam besprak en toonde beelden van de migratiepatronen van de wespindief tussen Afrika en Europa. Hij vertelde ook over vogeldialecten onder invloed van contact met de mens. Syrische fotograaf Omar Imam liet ons ten slotte werk zien uit zijn bekroonde fotoreeks ‘Live, Love, Refugee’ over identiteit en overleven in een Libanees vluchtelingenkamp.

Kaartverkoop

Vanwege de klimaatbeheersing in de Bibliotheek en haar monumentale status mogen maximaal 60 personen per expeditie de Bibliotheek betreden. Dit betekent dat ongeveer 45 betalende gasten per editie kunnen toelaten, naast de door ons uitgenodigde sprekers en medewerkers. Bij de eerste drie bijeenkomsten waren de toegangskaarten dan ook steeds binnen één dag uitverkocht. Verder werkten wij met een wachtlijst.

Helaas blijven er uiteindelijk altijd een paar stoelen onbezet omdat gereserveerde kaartjes niet worden afgehaald op de dag zelf.

Voor de tweede expeditie waren de toegangskaartjes gratis. Wij hebben hiertoe besloten omdat het ons ongepast leek de Surinaamse gemeenschap – waarschijnlijk voor het eerst! – uit te nodigen naar Merians werk in de Artis Bibliotheek te komen kijken en daar kosten voor in rekening te brengen. Merians werk maakt deel uit van het Surinaamse cultuurerfgoed.

Door het kleine aantal no-shows en de gratis toegankelijkheid van de tweede editie hebben wij momenteel een klein begrotingstekort wat inkomsten uit kaartverkoop betreft.

2. Toekomst

In 2017 zullen er in het kader van *Wereld vol gewoel* (*This Teeming World*) nog drie expedities vanuit de Artis Bibliotheek plaatsvinden en zal onze website online gaan en gepresenteerd worden.

2.2 Activiteiten

In april 2017 zal de vierde expeditie plaatsvinden, getiteld 'The Cemetery of Desire, or How the Golden Tongue Lost its Name'. Tijdens deze expeditie, waarin het thema uitsterven centraal staat, zal port officer Anton Huitema vertellen over het werk van de Rotterdamse

havendouane bij de opsporing van verboden handel in diersoorten onder het CITES-verdrag. Kunstenaars Oscar Santillan en Vibeke Mascini zullen het uitsterven van het woord doodsbreutel verbeelden, en Femke Herrewegen zal spreken uitsterven en speculatie. Tot slot zal ecooloog Joris Buis ingaan op de 6th Great Extinction.

In juni 2017 zal er een expeditie plaatsvinden gewijd aan domesticatie en dierentuin-architectuur, getiteld 'Homes Without Hands'. Sprekers zijn filosoof Margriet van Heesch over romantische liefde en het lichaam, Mariska Kret over partnerherkenning en Tinder bij chimpansees, en Thijs de Zeeuw over de huizen waarin dieren wonen. Daarnaast zal het kunstenaars- en performers duo Krōōt Juurak and Alex Bailey een digitale bijdrage leveren.

In oktober 2017 zal er tot slot een editie plaatsvinden over materiële cultuur en actor-network theory. Mogelijk zal deze editie in samenwerking met het Tropeninstituut georganiseerd worden. Gasten zijn onder meer Leonor Faber-Jonker, Dongyoung Lee en Scott Everduim. In het najaar zal ook onze nieuwe website gepresenteerd worden.

3. Organisatie

Stichting Glubbubdrib is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 64072517. De stichting heeft een ANBI-status.

3.1 Bestuur

Het afgelopen jaar waren er geen wisselingen in het bestuur. Het onafhankelijke bestuur ontvangt geen vergoeding voor zijn werkzaamheden. Het staat onder leiding van een onafhankelijke voorzitter.

Voorzitter:	Maarten Doorman
Penningmeester:	Maria Tuerlings
Secretaris:	Suzanne Wallinga

3.2 Werknemers

Er zijn geen werknemers in dienst. Voor de edities in de Artis Bibliotheek maakt de stichting gebruik van zzp'ers en vrijwilligers. Er is voor de edities een fotograaf ingehuurd om die in beeld vast te leggen, er is een medewerker ingehuurd om de techniek te verzorgen, een schrijfster houdt een blog bij en de deelnemers, uitgezonderd de wetenschappers, ontvingen een honorarium voor hun bijdrage. Directeur Yeb Wiersma ontving daarnaast een klein honorarium voor haar werkzaamheden. Directeur Claire Weeda werkte onbezoldigd voor de stichting.

4. Jaarrekening

De jaarrekening 2016 kan via info@glubbdubdrib.org worden opgevraagd en toegelicht.